

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

(ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)

ಶ್ರೀ ಖರ—ಚೈತ್ರ

ಸಂಪುಟ ೧

ಸಂಚಿಕೆ ೬

ಚಂದಾದರ:

ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂ. ೩

ಬಿಡಿಪ್ರತಿ ಅಣೆ ೫

ಸಂಪಾದಕರು:

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	೧
ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತೋತ್ರ	೩
ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರ ಸಂದೇಶ	೫
ವಿಧ್ವಾಂಸ ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬಿ. ಎ. (ಅನರ್ಸ್), ಬಿ. ಬಿ. ಎಲ್.	೫
ಸಂಪಾದಕೀಯ—“ತಿಳಿಕೊ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೇ”	೨೨
ತತ್ವಸುವಾಲಿ	೧೩

“ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ”

ಗ್ರಾಹಕವರ್ಗ, ಲೇಖಕವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಿಗೆಲ್ಲ
ನೂತನವರ್ಷದ ಶುಭಾಶಯಗಳು

ಚಂದಾದಾರರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಈಗಾಗಲೇ ಐದು ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಇನ್ನೂ ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ
ಮಹನೀಯರು ಈ ಅರನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಮೇಲಾದರೂ
ಉದಾರಹೃದಯದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ
ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇವೆ. —ಸಂ.

ಸಡಗರದಭಕ್ತ್ಯ ವಾಯಸಘೃತನೀಡೆ
 ಒಡೆಯನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಪರಿವಾರಸಹಿತುಂಡು
 ಕಡಗೋಲು ನೇಣು ಪಿಡಿದುಡುಪಿಲಿಸಿಂದಾ
 ಉಡುರಾಜಮುಖ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನು
 ಬೆಡಗುಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಬಗೆಕೇಳಿ

ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ತಾಮಸಗುಣುಳ್ಳ ಪಾಮರಜನರಿಗೆ
 ಈ ಮಹಿಮೆ ದೊರಕುವದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಸಿಲುಕುವನೆ
 ಕಾಮಿಸಿ ಕೋಟಿವರಾಸ ನಾಮನುಡಿಯೆ ಪರಂಧಾಮ ದೊರೆಯದು
 ಭೂಮಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಭ್ರಾಮಕ ಜನರಿಗೆ
 ವಾಮದೇವನೆ ಪಿರಿಯನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯ ಕೊಡುವ
 ಕಾಮಾದಿವಂದ್ಯ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲನು
 ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ದೊರಕುವನೆ ಕೇಳಿ

ಅಟ್ಟಿ ತಾಳ

ಅಜ ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಿಗ್ವಿಜಯಮಾಡಲು

ಪುರಕೆ

ನಿಜಸುಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂಬೊ ಮುನಿಯು
 ಅಜಪನದಕೆ ಬಂದು ಅಖಿಳರನಾಳದ
 ನಿಜವಾಯು ಹನುಮ ಭೀಮ ಮಧ್ವನೆನಿಸಿದ
 ವಿಜಯಸಾರಥಿಪಾದರಜದ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯಿಂದ
 ಗಜಪೈರಿಭಂಜನ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಭಜನೆಗೈಯುತ ಬಹುಕಾಲದಿ
 ಋಜುಗಣಪಜ್ಜಿಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತ

ನಿಜನಿರ್ಮಲ ಸುಜ್ಞಾನಧ್ಯಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನಪಕುವದ ಮನವುಳ್ಳ
 ಸುಜನಶಿರೋಮಣಿ ವಾದಿರಾಜನು ತಾ ನಿಜವಾಗಿ ಬೊಮ್ಮಾಂಡ

ಪುರಾಣಸಾಧಕದಿಂದ

ಅಜಪದಸಲ್ಪದು ಲೇಶ ಸಂಶಯ ಬ್ಯಾಡಿ ನಿಜ ನಿಜ ನಿಜವೆಂದು

ನಿತ್ಯದಿ ಕೊಂಡಾಡಿ

ಆದಿತಾಳ

ಮನಶುದ್ಧರಾಗಿ ಮಾಧವನಂಘ್ರಿಯನು| ದಿನದಿನದಲ್ಲಿ

ನಂಬಿಕೊಂಡಿವ್ವರೆ

ಅನವರತಾನಂದ ಗುರುಮಧ್ವರಾಯರ ದಿವ್ಯ ವನಜ ಪಾದಂಗಳ

ಸ್ತುರಿಸಲು

ಹನುಮೇಶ ನಮ್ಮ ತಿರಿವಿಜಯವಿಠಲ ತಾನು

ಮುನಿವಾದಿರಾಜರ ಸಾಮಾನ್ಯರೆಂತೆಂದು ಎಣಿಸಿದವರನ್ನು

ಘನವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಪ

ಇನತನೂದ್ಭವ ಕೋಪದಿಂದ, ಕಾರಣ, ಮಹಿಮೆ—

ಯನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಅನುದಿನ ಸುಜನರು

ಜತ್ತೆ

ಮೋದತೀರ್ಥರಮತ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾದ

ವಾದಿರಾಜಮುನಿಯು ವಿಜಯವಿಠಲದಾಸ

* *

ಖುಜುಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳುಳ್ಳ ಜೀವರು.

ಈ ಖುಜುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಾತವ್ಯರೆಂಬವರು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರೆಂದು

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು “ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವುರಾಣ”ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ

ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಅಂತಸ್ತು ಅದೆಷ್ಟು

ಹಿರಿಯದು!!

ಈ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪವಿತ್ರಮಾಡಲಿ!

ಅನತಾರಮಾಡಿದ್ದು—ಶಾ. ಶ. ೧೪೦೨ ಶಾರ್ವರಿ ಸಂ. (ಕ್ರಿ. ಶ. 1480)

ಪ್ರಾಂಧಾನಪ್ರವೇಶ—ಶಾ. ಶ. ೧೫೨೨ ಶಾರ್ವರಿ ಸಂವತ್ಸರ

ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ೩ ಬುಧವಾರ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1600)

“ಯಮಿವರನೇ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ರಥೋತ್ಸವ—

ಸಮಯವಿದೆಂದುತ್ಕೃಮಣವ ತೊರೆದೆ

ವಾದಿರಾಜಗುರು

(ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು)

ಶ್ರೀಗುರುಪ್ರಸಾದೋಸ್ತು

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

[ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ]

ಪವನಾನಮತಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ಮಾ.
ಡುವರ ಸಂಗ ಪಾಲಿಸು ವಿಜಯವಿಠಲ ನಲಿದು

ಸಂಪುಟ ೧	} ಶ್ರೀ ಖರ—ಚೈತ್ರ (೧೯೫೧—೧೯೫೨)	{ ಸಂಚಿಕೆ ೬
------------	--------------------------------	---------------

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ

ಉದಯರಾಗ

ರಾಗ ಭೂಪಾಳಿ (ಅಥವಾ ಧನಶ್ರೀ) ಅಷ್ಟತಾಳ

ಏಳು ವಾರಿಜನೇತ್ರ ಏಳು ಚಿನುಮಯಗಾತ್ರ
ಏಳು ಪಾಂಡವಪಾಲ ಏಳು ಸಿರಿಭೂಲೋಲ
ಏಳು ಪಾವನಚರಿತ ಏಳೆರಡುಜಗಭರಿತ
ಏಳು ಯದುಕುಲಲಲಾಮ

ಮೂಡುತಿವೆ ಅರುಣಕಿರಣೋಡುತಿವೆ ತಮದ ಕುಲ
ಬಾಡುತಿವೆ ತಾರಿನನ* ಬೇಡುತಿವೆ ಚಕ್ರವಾ-
ಕಾಡುತಿವೆ ಕೀರ ಬಲು ಪಾಡುತಿವೆ ತುಂಬೆ ನಲಿ-
ದಾಡುತಿವೆ ಖಗಸಮೂಹ||

ರೂಢಿ†ಯೊಳು ಮುನಿಜನರು ನೋಡಿ ರವಿಗತಹರಿಯು

* ತಾರಿ = ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಇನನ = ಸೂರ್ಯನನ್ನು † ರೂಢಿ = ಭೂಮಿ

ನೋಡಶುಪಚಾರಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿ ಮನದಡೆಯ ಕೊಂ-
ಡಾಡಿ ಕುಣಿದಾಡಿ ಭವಕಾಡನೀಡಾಡಿ ವರ-
ಬೇಡುತ್ತೈದಾರೆ ಗಡ ಏಳಯ್ಯ ಬೆಳಗಾಯಿತು

ವಿಷ್ಣು ಪದೆ ವೃದ್ಧನದಿ ಕೃಷ್ಣ ವೇಣ್ಯವಿಳಸಂ-
ಹೃಷ್ಣಪದಕಾವೇರಿ ಇಷ್ಟದಾಯಕಿ ಯಮುನೆ ಅಘ-
ನಷ್ಟಕಾರಣೆ ಭೀಮೆ ಶಿಷ್ಟಾಂಗಿ ತುಂಗೆ ವರ-
ತುಷ್ಟಿದಾಯಕ ನದಿಗಳು
ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ಡಿಯುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉ-
ತ್ಕೃಷ್ಟಪದ ಪಡೆವೆಂದೆದ್ದದಿಗುತಟದಿಂದ
ಚೇಷ್ಟಿತತರಂಗದಿಂ ಸ್ಪಷ್ಟಬಂದಿವೆ ಕರುಣ-
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಿವರ ನೋಡಯ್ಯ ಹರಿಯೇ

ಕೇಶನಾಕೇಶಕಕುಭೀಶಾದಿ ಅಮರರಾ-
ಕಾಶದಲಿ ದುಂದುಭಿಯ ಘೋಷ ಮೊಳಗಿದರನಿ-
ಮೇಷ ಮುನಿ ವೀಣೆಯೋಹ್ಲಾಸದಿಂ ಪಿಡಿದು ಧ-
ನಶ್ರೀ ಭೂಪಾಲಿಯಿಂದ||
ಶೇಷಶಯನವಿಳನಿದೋಷಗುಣಪೂರ್ಣ ಸ-
ರ್ವೇಶ ಮುಕ್ಕುಂದ ಭಟಕೋಶನೆಂದವರುನಿನ
ಬೇಸರದೆ ಪಾಡುತಿಹರು ಶ್ರೀಶ ಪ್ರಸನ್ನೇಂಕ-
ಟೇಶನೆ ಒಲಿದು ಉಪ್ಪವಡಿಸೊ ಹರಿಯೇ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತೋತ್ರ

ಆರಭಿ (ಮಧ್ಯಮಾವತಿ)—ಆದಿತಾಳ

ರಮಾ ಸಮುದ್ರನ—ಕುಮಾರಿ ನಿನ್ನಯ
ಸಮಾನರ್ಯಾರಮ್ಮಾ

ಪ

ಸುಮಾಸ್ತ್ರನಯ್ಯನೆದೆಮೇಲೆ ಸತತ ಬ—
ಹುಮಾನದಲಿ ಮೆರೆವ ಮಹಾಮುಹಿಮೆಗೆ

ಅ

ಕನಕಮಕುಟಮಂಡಿತ ಕುಟಲಾಳಕಜಾಲೇ| ಶ್ರೀಚಂ—
ದನ ಕುಂಕಮ ಕಸ್ತೂರಿತಲಕಾಂಕಿತ ಫಾಲೇ
ಮಣಿಮಯಕುಂಡಲಶೋಭಿತಕರ್ಣಕವೋಲೇ| ಚಂಪಕ
ನನೆ ನಾಸಾಗ್ರದೊಳೂಗುವ ಮೌಕ್ತಿಕ ಲೋಲೇ||
ಮಿನುಗುವ ಮಾಣಿಕಮಣಿಯಧರಪುಟದೊ—
ಳಿನಿವರ ವಜ್ರದಿ ಕಣಿಗಳ ರಾಜಿ ದ—
ಶನಯುತ ಸ್ಮೇರಾನನ ಶುಭಕಾಂತಿಯಿಂ
ವನಜಭವನ ಮನೆಗೆ ಮಂಗಳಗರವ

೧

ಕೊರಳೊಳು ಪರಿಮಳ ಪರಿಪರಿ ಪುಷ್ಪದ ಮಾಲೇ| ಒಪ್ಪುವ
ಕರಿರಾಜನ ಕರದಿರುವಿಕೆ ಕರಗಳ ಲೀಲೇ
ಶರಣಾಗತಜನಪರಿಪಾಲನರತಶೀಲೆ| ಗಂಡನ
ಪರಿರಂಭಣ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯದ ಸುಖದನುಕೂಲೇ||
ಕರುಣಿಸಮ್ಮತ್ತವ ಕರುಣಕಟಾಕ್ಷದ
ಶಿರಿಯ ಬೆಳಗಿನೊಳ್ ಪರಿಚರಿಸುವ ಸುಜ—
ನರ ಚರಣಾಂಬುಜ ಪರಿಮಳದೊಳು ಮಂಘ
ವೆರಗಿಸುವದು ಸೌಂದರ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿ

೨

ರಮಣೀಯವಿನುಲಕಮುಲದಳಾಯತ ನೇತ್ರೇ| ಚಂಪಕ
 ಸುಮದ ಸುವರ್ಣಪರಿಮಳದ ಸುಂದರಗಾತ್ರೇ
 ಕಮಲಭವೇಂದ್ರಾದ್ಯಮರಮುನಿಗಣಸ್ತೋತ್ರೇ| ಶ್ರೀ
 ಕಮಲೇಶವಿಠಲರಾಯನ ಕರುಣಕೆ ಪಾತ್ರೇ||
 ಭ್ರಮಿಸುವೆನು ಭವದತಿಮಿರದೊಳಗಹಂ
 ಮಮ ಮದದಿಂದಲಿ ಸುನಾಗವರಿಯದೆ
 ವಿಮಲದೃಷ್ಟಿಚಂದ್ರಮನವ್ಯುತಕಿರಣ
 ನನುಗೆ ಸಲಿಸೆ ಮಾರಮಣಿ ಮಜ್ಜನನಿ

೩

ಮೇಲಿನ ಪದವು ಶ್ರೀ ಆನಂದದಾಸರಾಯರು ರಚಿಸಿದ್ದು. ಇವರ
 ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸನರ್ಯರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಚೀಕಲಪರಿವಿ.
 ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಸುರಪುರಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರ
 ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಶವಿಠಲದಾಸರವರು ಅಂಕಿತಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸಿದವರು.
 ಅಂಕಿತಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ದಿನ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ಮಂಗಳವೂ ಮಾಡಿದರಂತೆ
 ಶ್ರೀ ಆನಂದದಾಸರವರು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ತಂಜಾವೂರಿನ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ
 ಘನವಿದ್ವಾಂಸರು ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಗೌರವವನ್ನು ಮತ್ತಾರಿಗೂ
 ಸಲ್ಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಇವರು ಸುರಪುರದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣದೇವರನ್ನು ಅನನ್ಯ-
 ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯಗುರುಗಳ
 ಬೃಂದಾವನದ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಪರೋಕ್ಷಪಡೆವ ಮಹಾಮುನಿಮಂವರು.

ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವೆರಡರ ಸಮ್ಮೇಳನವು ಹರಿದಾಸರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ
 ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದನ್ನು ಕಾಣಲು ಮಾಡರಿಗಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಪದವನ್ನು
 ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಮಹನೀಯರ ಪುಣ್ಯದಿನ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿ (೧೨).

ಇವರು ವಾಸಮಾಡಿದ ಮನೆ ಸುರಪುರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

—ಸಂ.

ಶ್ರೀದಾಸರಾಯರ ಸಂದೇಶ

ಲೇಖಕರು:

ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಬಿ. ಎ. (ಆನರ್ಸ್), ಬಿ. ಒ. ಎಲ್.
ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀದಾಸರಾಯರು ಈಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ೪೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ
ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಸಂಘದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ನಡೆಯಿಂದಲೂ ನುಡಿಗಳಿಂದಲೂ
ಸಾತ್ವಿಕಜೀವರ ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಲನುಕೂಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ
ನುಡಿಗಳಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅಲ್ಪಮತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ
ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ.

ಶ್ರೀದಾಸರಾಯರವರ ಅವತಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನೋಡೋಣ.
ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲವೆಂದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ವಾದವಿವಾದವು ಮೇಲಿನ
ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದುಕಾಲ. “ತಾತ್ಪರ್ಯ ಚಂದ್ರಿಕಾ, ನಾಯಾನೃತ,
ತರ್ಕತಾಂಡವ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳು ರಚಿತವಾಗಿ ವಾದಕೋಲಾ-
ಹವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಮತನಿರಾಕರಣಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಮತಸ್ಥಾಪನೆಗೆ
ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಆ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮೇಯ
ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಅಲ್ಪಮತಿಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕ
ಜೀವರಷ್ಟೇಜನ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದವರು ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲದೆ
ಕೇವಲ ಪೂರ್ವಸಂಪ್ರದಾಯಶರಣರಾಗಿದ್ದುದುಂಟು. ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸ
ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
ತಿಳಿಯಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಧ್ವಮತಾಂಭೋಧಿಯ ಮಹೋರ್ಮಿ-
ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಣ್ಣುಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವರೂ ಇದ್ದರು. ಸುಖತೀರ್ಥರ
ಸುಖಜನಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ದುಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ
ಕಡೆಗೆ ಮನಮೊಲಿಯುವಂತೆ ಇದ್ದರು. ಅಚಾರವಂತರಂತೆ ಕಂಡರೂ

ಅನೇಕರು ಆಡಂಬರದ ಆಚಾರಗಳಿಗೀಡಾಗಿ ಕೇವಲ ಐಹಿಕಮೋಹಿತರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ದೂರವಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಸಜ್ಜನರು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಜ್ಜನರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದವರು ದಾಸರಾಯರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂದೇಶವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ನಡೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರ್ವಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ದಾಸರಾಯರು ಮಾನವನು ತನ್ನ ಜನ್ಮದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನರಿತು ಅದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಾರಿರುವರು. ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯರೂ ಸಹ “ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರಾಣಿ” ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವಜನ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಬಿತ್ತರಿಸಿರುವರು. “ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿಯೂ ತೃಪ್ತನಾಗದೆ ವಿಧಾತನು “ಪುರುಷಂ ವಿಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಾವಬೋಧಧಿಷಣಂ ಮುದಮಾಪ ದೇವಃ” ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲನುಕೂಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಪುರುಷನನ್ನು (ಮಾನವನನ್ನು) ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು.” ಎಂದರೆ ಮಾನವ-ಜನ್ಮದ ಗುರಿಯೂಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವೇ. ಸಕಲಗುಣಪೂರ್ಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪದಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ. ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವೆಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು. “ದ್ವಾವಿಮೌ ಪುರುಷೌಲೋಕೇ ಕ್ಷರಶ್ಚಾಕ್ಷರ ಏವಚ.....ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಷಸ್ತ್ವನ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮೇತ್ಯು-ಡಾಹೃತಃ.....ಅತೋಽಸ್ಮಿ ಲೋಕೇ ವೇದೇ ಚ ಪ್ರಥಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ.....ಏತದ್ಬುದ್ಧ್ವಾ ಬುದ್ಧಿರ್ಮಾಸ್ಯಾಃ ಕೃತಕೃತ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತ” — ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ಲೋಕ ಮತ್ತು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗು ಮತ್ತು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗು. ಅಂದಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯದವನ ಮಾನವಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಲ್ಲವೇ? ಇದನ್ನೇ ದಾಸರಾಯರು ಈ ತಮ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ:—

ಮಾನವಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು ||ಪ|| ಇದ
ಹಾನಿಮಾಡಲಿಬೇಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರಾ ||ಅ. ಪ||
ಕಣ್ಣು ಕೈ ಕಾಲ್ಕಿವಿ ನಾಲಿಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ
ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿ ಮರುಳಾಗುವರೆ?
ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಹರಿಯ ನಾಮಾಮೃತ
ಉಣ್ಣದೆ ಉಪವಾಸ ಇರುವರೆ ಖೋಡಿ!

ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಿಂದಾರ್ಜಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ
ಹೊರೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ
ಬಂದಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅನರ್ಥಕಾರಿಯಾಗಿಯಾಗಲಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹುಚ್ಚತನ. ಹುಚ್ಚನಾದವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸದ
ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸದೆಯೇ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಬಹು ಬೆಲೆಬಾಳುವ
ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡುವನಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯ-
ಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ದೇಹ ಬಂದಿರುವಾಗ ಲೌಕಿಕ ಸುಖವೆಂಬ
ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಹಾಳಾಗುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಈ ದೇಹವು
ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು ಕೇವಲ ಹರಿಯ ನಾಮಾಮೃತ ಸವಿಯುವುದರಿಂದ.
ಅಮೃತಪಾನಮಾಡಿದವನೇ ಅಮೃತನಾಗುವನು. ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು
ಅರ್ಚಿಸದವನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸರಿ.

ಕಾಲನ ದೂತರು ಕಾಲ್ಪಿಡಿದೆಳೆವಾಗ
ತಾಳು ತಾಳೆಂದರೆ ತಾಳುವರೆ?
ಧಾಳಿ ಬಾರದ ಮುನ್ನ ಧರ್ಮವ ಗಳಿಸಿರೋ
ಸುಳ್ಳಿನ ಸಂಸಾರ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲು ಬೇಡಿ

ಮನುಷ್ಯನು ಮರಣಧರ್ಮಿಯು. ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಅವನು
ಯಮನಾಳುಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಂದು ಮೃತ್ಯುವು ಬರುವುದು
ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿಯರು. ತಾನು ನೂರುವರ್ಷಗಳು ಬದುಕಿಯೇ
ಸಾಯುವೆನೆಂದು ಯಾವನೂ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬಂದ
ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಈ ಮದೂತರು ಬಂದು ಈ ದೇಹವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು

ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯವರ್ಷೇಹದಿಂದ ಧೃವನಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶ್ರೀಹರಿಸ್ಮರಣರೂಪನಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಸಂಸಾರದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಅದರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಿರುವುದೆಂದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಮನಸೋಲದಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಸುಳ್ಳುಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು. ಸುಳ್ಳುಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ ವೃಥಾ ಮಾಡುವುದೆಂದರ್ಥ. “ಯತ್ರ ತ್ರಿಸರ್ಗೋ ಮೃಷಾ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು:—

ಏನು ಕಾರಣ ಯದುಪತಿಯನು ಮರೆತಿರಿ

ಧನ ಧಾನ್ಯ ಪುತ್ರರು ಕಾಯುವರೆ?

ಇನ್ನಾದರು ಏಕೋಭಾವದಿ ಭಜಿಸಿರೋ

ಜಿನ್ನ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲರಾಯನ

ಮಾನವನು ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೂ ಇಷ್ಟೆ; ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಆಪತ್ತುಗಳು ಬರುವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಬಲ್ಲ. ಆ ಆಪತ್ತುಲಬ್ಧಿ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಪದಾರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನವಿಡುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ ಕೇವಲ ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದವರು ತನ್ನನ್ನು ಆಪತ್ತುಲಬ್ಧಿ ರಕ್ಷಿಸುವರೆಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅವರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಮರೆಯುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ದಾಸರಾಯರು, ಈ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಮಾನವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ! ನೀನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣ, ನೀನು ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯ, ನೀನು ಹಡೆದ ಮಕ್ಕಳು ಕಾಯುತ್ತಾರೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವುದು ತಪ್ಪು. ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದ್ದ ಧನ ಧಾನ್ಯ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕೋಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ

ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆಯಿರಿ. ಹೀಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯದೇಹದ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಅನೇಕವೇಳೆ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅವು ಬಹು ನೀಚವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿರುವುದು. ಜೊತೆಯವರು ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವರೋ ಎಂದು ಹಿಂಜರಿಯುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಬಗೆಯ ನಾಚಿಕೆಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಅನೇಕವೇಳೆ ತಾನಿರುವ ವಾತಾವರಣವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕರು ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು ಹಿಂಜರಿಯುವುದನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ತಮ್ಮ ಈ ಪಾಡು-ಗಬ್ಬದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. “ನಾಚಿಕೆಗೊಳಬೇಡ ಮನದಲಿ ಯೋಚಿಸಿ ಕೆಡಬೇಡ, ನೀಚವೇನೋ ನಮ್ಮಚ್ಯುತನೋಲಗ? ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಡುವ ನಿನಗ್ಗೆಚ್ಚಿನಪದವಿಯು” ಅಂದರೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾಗಿ ಸದಾ ಸರ್ವತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಮೌನವ್ರತವು ಮುಖ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸದೆ ಮೌನವಾಗಿರುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದಾಸರಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವೆಂದರೆ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯೊಂದಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡದಿರುವುದು. ಮೌನವೆಂದು ಹರಿಯನ್ನು ಮರೆತರೆ ಅದು ಕೇವಲ ರೋಗವೇ ವಿನಾ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡೋಣ. “ಹರಿಯೆಂದರೆ ಇವರ ಶಿರ ಹರಿದು ಬೀಳುವುದೇ? ಹರಿನಾಮ (ಇವರ) ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಲ್ಲವೇ? ವರದ ಪುರಂದರವಿಠಲ-ರಾಯನ ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿ ಕೊಲ್ಲುವುದೇ? ಏನಾಯಿತೋ ಈ ಜನಕೆ ಮೌನವನು ಹಿಡಿದು ಮರೆತರು ಹರಿಯು” ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಬಂದಾಗ ಜೀವನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದಾಸಾರ್ಯರ ಪರಮಾಭಿಪ್ರಾಯ.

ಆದರೆ ಮೋಕ್ಷವು ಎಲ್ಲ ಜೀವರ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿಗೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯೊದಗುವುದಲ್ಲವೇ! ಅನಧಿಕಾರಿಯಾದ ತಾಮಸಜೀವಿಯು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿ ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಆಗುವುದೇನು? ರಾಹುವಿನಂತೆ ವಿಪರೀತ ಫಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ

ಸಾಧನೆಯಿಲ್ಲ ಸಾತ್ವಿಕಜೀವರಾಶಿಯವರಿಗೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರಿಗಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲೂ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಫಲಗಳು ದೊರಕುವುವು ದುರ್ಜನ (ತಾಮಸ) ರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ದಾಸರಾಯರ ಈ ನಾಮದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು:—

ಜಾಲಿಯ ಮರದಂತೆ ಧರೆಯೊಳು ದುರ್ಜನರು

ಜಾಲಿಯ ಮರದಂತೆ

ಮೂಲಾಗ್ರಪರಿಯಂತ ಮುಳ್ಳುಕೊಡಿರುವಂಥ

ದುರ್ಜನರು ಲೋಕಕ್ಕಾಗಲೀ ತಮಗಾಗಲೀ ಯಾವ ತರಹೆಯ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತೆಯಾಗಲೀ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಸಂಸಾರತಾಪತಸ್ತರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಂದರೆ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹಣ್ಣು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯ-ಕರ್ಮವೆಂಬ ಪುಷ್ಪವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ರಸವಾದರೋ ವಿಷ. ಇನ್ನು ಮಧುರಾದಿರಸವೆಲ್ಲಿ ಬಂತು? ದುರ್ಜನನಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಯ್ತು. ಹೋಗಲಿ; ಅವನಾದರೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಬಹುದಲ್ಲ? ಎಂದರೆ ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಊರ ಹಂದಿಗೆ ಷಡ್ರಸಾನ್ನಕ್ಕಿಂತ ದುರ್ಗಂಧದ ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಲ್ಲವೇ? ಅದರ ದುರ್ಗಂಧವಾದರೂ ಬಿಟ್ಟೇತೆ? ಅಂತೆಯೇ ಮಹಾತಾಮಸಿಯಾದವನು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವನು ಸುಜನನಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಿಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದರ ಬದಲು ಅವನು ತನ್ನ ಪಾಪಕರ್ಮವೇ ಪುಣ್ಯಸಾಧನವೆಂದು ಮೋಸಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವನು. ಮತ್ತೊಂದು ಉಗಾಭೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅರ್ಥವು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಶದವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. “ಹರಿಗುರುಗಳಿಗೆರಗದ ಹರಿಭಕ್ತಿಯರಿಯದೆ ಕೆರವತಿಂಬ ನಾಯಿಗೆ ತುಪ್ಪವೋಗರ ಸೊಗಸುವುದೇ? ಹರಿನಾಮಕ್ಕೆ ಹರಿದಾಸರು ಕೆರಗುವರಲ್ಲದೆ ನರಕಭಾಜನ ಪಾಮರನು ಕರಗುವನೆ? ಚಂದ್ರಕಿರಣಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯೊಸರುವುದಲ್ಲದೆ ಗೋರ್ಕಲು ಒಸರುವುದೆ ಪುರಂದರ-ನಿಲ”. ತಾಮಸಜೀವಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಕ್ತಿಯೂ

ಬರುವುದಿಲ್ಲ. “ಹಂದಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪ ತಿಸಿಸಲು ಗಜೇಂದ್ರನಾಗಬಲ್ಲೆ?”
 ಚಂದಿರನ ಪೂರ್ಣಕಳೆಯನು ತೋರಲು ಅಂಥ ನೋಡಬಲ್ಲನೇ?.....
 ಪರಿಪರಿ ಬಂಗಾರವಿಟ್ಟರೆ ದಾಸಿಯು ಅರಸಿಯಾಗಬಲ್ಲಳೇ? ಮೋಡಕ್ಕೆ
 ಮಯೂರ ಕುಣಿವಂತೆ ಕುಕ್ಕುಟ ಕುಣಿಯಬಲ್ಲದೇ? ರೂಢಿಗೊಡೆಯ
 ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಮೂಢಜ್ಞಾನಿ ಬಲ್ಲನೇ?” ಯಾರಾದರೂ
 ತಾಮಸಿಯನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ
 ದಾಸರಾಯರ ಉತ್ತರವಾದರೂ ಇಷ್ಟೇ. “ಬೇವಿನಬೀಜವ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಲ್ಲದ
 ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಜೇನುಮಳೆಗರೆದರೆ ವಿಷ ಹೋಗುವುದೇನಯ್ಯ? ಏನು
 ಓದಿದರೇನು? ಏನು ಕೇಳಿದರೇನು? ಮನದೊಳಗಿನ ತಾಮಸ
 ಬಿಡಲೊಲ್ಲನು”. ಹರಿಕಥಾಶ್ರವಣ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ
 ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಶ್ರವಣವೆಲ್ಲವೂ ಕೊಳಲ
 ದನಿಗೆ ತಲೆದೂಗುವ ಸರ್ಪದ ಶ್ರವಣದಂತೆ. ಕಡೆಗೆ ಅದು ಕೊಳಲನ್ನು
 ಊದುವವನನ್ನೇ ಕಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲುವುದಲ್ಲವೇ? ತಾಮಸಿಯು ಆಚಾರಶೀಲ
 ನಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅದು ಕೇವಲ ಡಂಭಾಚಾರವೇ ಹೊರತು ಹರಿಪ್ರೀತಿಕರ-
 ವಾದ ಆಚಾರವಲ್ಲ. ದಾಸರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತಾಮಸಿಗಳಿಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ.
 ಅವರ ಆಚಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ದಾಸರಾಯರು “ನಗೆಯು ಬರುತಿದೆ”
 ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. “ಮಾಡುವುದು ಅನಾಚಾರ ಮನೆಮುಂದೆ ಬೃಂದಾವನ”
 ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ದುರ್ಜನರು ದುಷ್ಟಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೇಸದೆ
 ಆಚಾರಶೀಲರಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು, “ಹೀನಗುಣವ ಮನದೊಳಗಿಟ್ಟು
 ತಾನು ವಿಷದಪುಂಜನಾಗಿ ಮೌನದಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನನ ಧ್ಯಾನ
 ಮಾಡುವವನ ಕಂಡು” ನಗದೆ ಏನುಮಾಡಿಯಾರು ದಾಸರಾಯರು?
 ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸುದೀರ್ಘಕಾಲ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಜೀವನೂ ಹೊಂದಲಾಗದ ಆನಂದವನ್ನು
 ಪುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲನುಕೂಲವಾಗುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಯು
 ತಾಮಸಜೀವಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ದಾಸರಾಯರು ಈ
 ಚಿಕ್ಕ ದೇವರನಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಕುರುಡುನಾಯಿ ಸಂತೆಗೆ ಬಂತಂತೆ

ಅದು ಏತಕೆ ಬಂತೋ?

ಖಂಡಸಕ್ಕರೆ ಹಿತವಿಲ್ಲವಂತೆ

ಖಂಡ ಎಲುಬು ಕಡಿದಿತಂತೆ

ಹೆಂಡಿರ ಮಕ್ಕಳ ನೆಚ್ಚಿತಂತೆ

ಕೊಂಡ್ಲೋಗುವಾಗ ಯಾರಿಲ್ಲವಂತೆ||

ವೇದ ವಾದಗಳ ನೋದಿತಂತೆ

ಗಾದೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ

ಹಾದಿತಪ್ಪಿ ನಡೆದು ಯಮನ

ಬಾಧೆಗೆ ತಾ ಗುರಿಯಾಯಿತಂತೆ||

ನಾನಾ ಜನ್ಮವ ನೆತ್ತಿತಂತೆ

ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತಂತೆ

ಕಾನನ ಕಾನನ ತಿರುಗಿತಂತೆ

ತಾನು ತನ್ನನೆ ಮರೆಯಿತಂತೆ||

ತಾಮಸಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಮಾನವಜನ್ಮವು ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಹರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಧನೆಯಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. “ಮಂಗನ ಕೈಯ ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ಹಾಂಗೂ ಹೀಂಗೂ ಕಳೆದೀತಂತೆ ರಂಗ ಪುರಂದರ- ವಿಠಲನ ಮರೆತು ಭಂಗ ಬಹಳ ಪಟ್ಟಿತಂತೆ” ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವ ರಾಶಿಗಳು ತಮಗೆ ಬಂದ ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡದೆ ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಧರ್ಮಃ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಃ ಪುಂಸಾಂ ಏಷ್ವಕ್ಲೇನಕಥಾಶ್ರಯಾಂ ನೋತ್ಪಾದಯೇದ್ಯದಿ ರತಿಂ ಶ್ರಮ ಏವ ಹಿ ಕೇವಲಂ” ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿಯೂ ಹರಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ ಕೇವಲ ಶ್ರಮವೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾಗವತವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಸಾಧನೆಯು ಕೇವಲ ಸಾತ್ವಿಕಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊರತು

ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಿಗಲ್ಲ, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ ದಾಸಾರ್ಯರು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸಾಧನೆಯು ಸ್ವೋತ್ತಮಾನುಗ್ರಹಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಸ್ವೋತ್ತಮಾ ಗುರವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ” ಎಂಬ ನಾಕ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕರಾದ ಬಿಂಬಸ್ವರೂಪರಾದ ಸ್ವೋತ್ತಮರಾದ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು ಅವಶ್ಯ ಸಂಪಾದನೀಯವೆಂದು ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ವವನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿದ್ದಾರೆ.

“ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ ಪರಿಪರಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿದರೇನು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ಯುಕುತಿ”

ಈ ಸಣ್ಣ ಪಲ್ಲವಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಿಳಿಸಿರುವುದಾದರೂ ಏನು? ಮೋಕ್ಷವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ ಹೊರತು ಸಾತ್ವಿಕಜೀವನ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾರನೆಂದಲ್ಲವೇ? ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಬಂತು! ಅವರೇ ಮುಂದುವರಿದು “ಸಾಠಿ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವ ಮಾಡದೆ ಧೀರನೆಂದು ತಾ ತಿರುಗಿದರೇನು?” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿದರೆ “ಸ್ಯಾನ್ಮಹತ್ಸೇವಯಾ ವಿಪ್ರಾಃ” ಎಂಬ ಭಾಗವತೋಕ್ತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸ್ಮೃತಿಪಥದಲ್ಲಿ ಖರುವುದಲ್ಲವೇ? ಯಾರು ಸಜ್ಜನರು? ಯಾರ ಸಂಗವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನಿಗೆ ಬೇಕು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಸಹ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅದೇ ದೇವರನಾಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವರು. “ಮಾರಜನಕ ಸಿರಿಪುರಂದರವಿತಲನ ಸಾರಮಹಿಮೆಗಳ ತೋರಬಲ್ಲಸದ್ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ..” ಸಜ್ಜನರೆಂದರೆ ಸಕಲಗುಣಗಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೋಷರಹಿತವಾದಸನ್ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬಲ್ಲವರು. ಅವರೇ ಸ್ವೋತ್ತಮರು—ಸದ್ಗುರುಗಳು!

ಸದ್ಗುರೂಪದೇಶದ ಮಹತ್ವವನ್ನಾದರೂ ಅವರು ತಿಳಿಸದೆ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾವು ಪಡೆದು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಗುರೂಪದೇಶದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಗುರು ಉಪದೇಶ ಇಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನ, ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಯೋಗ, ಗುರು ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ

ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಉರಗನ ಉಪವಾಸದಂತೆ ಕಾಣಿರೋ— ಹಾವು ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕೇವಲ ವಾತಾಹಾರದಿಂದಲೇ ಇರಬಲ್ಲದು. ಅಂದರೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೇ. ಈ ಉಪವಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ಏನು? ಕೇವಲ ದೇಹಶೋಷಣವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನು? ಹಾಗೆ ಗುರೂಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂ ಕಲಿತ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ, ಯೋಗವಾಗಲಿ, ಆಚಾರವಾಗಲಿ, ಹರಿಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. “ಧರ್ಮಃ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಃ ಪುಂಸಾಂ ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ ಕಥಾಶ್ರಯಾಂ ನೋತ್ಪಾದಯೇದ್ಯದಿರತಿಂ ಶ್ರಮ ಏವ ಹಿ ಕೇವಲಂ” (ಪುರುಷರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಥಾರತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇವಲ ಶ್ರಮವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ.) ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಅಂದುದು ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಥಾರತಿಯನ್ನೇ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಗುರೂಪದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೇ ವೀರ್ಯವತ್ತರವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಶ್ರಮಮಾತ್ರವೆಂದು ದಾಸರ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತಮ್ಮ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಋಷಿಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಶೂದ್ರಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಉತ್ತಮಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ದಾಸಶಿರೋಮಣಿಗಳು “ವರಗುರು ಉಪದೇಶ ನೆರವಾಯಿತೆನಗೀಗ ಇನ್ನೇನಿನ್ನೇನು? ಹರಿದಾಸರ ಸಂಗ ದೊರಕಿತು ಎನಗೀಗ ಇನ್ನೇನಿನ್ನೇನು?” ಎಂದು ಗುರೂಪದೇಶ ವಾದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಕರಗತವಾದಂತೆ ಅನಂದದಿಂದ ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಾಡಿ ಈಗಲೂ ಕುಣಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಫಲವಾದರೂ ಏನು? “ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ” ಮುಕುಂದ ದಯಮಾಡ್ಡ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟನಾದ ಸಾತ್ವಿಕಜೀವನು ಮೊದಲು ಯಾವುದು ಸಾರಭೂತ, ಯಾವುದು ಅಸಾರ ಎಂಬುದನ್ನರಿತು ಜಗತ್ತು ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜಗದ್ವಿಷಯಕ ವಾದ ಅಭಿಮಾನವು ತಪ್ಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾಗಿಯೂ ಉಳಿದ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ಸ್ನೇಹವು

ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ಸ್ವಯೋಗ್ಯನಾದ ಅಸರೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ. ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂದರೆ ದೈವದತ್ತವಾದುದನನುಭವಿಸದೆ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುವುದಲ್ಲ. “ತೇನ ತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಸಾಧನಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಬಾದರಾಯಣದೇವರು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ದಾಸರಾಯರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದೆ ಇಲ್ಲ. “ಹುಟ್ಟಲಿಕೆ ಮೊದಲೆ ತಾಯ ಮೊಲೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆಯೋ ಸ್ನೇಹವಾ?” ತೊಟ್ಟಿಲೊಳು ಮಲಗುವಾಗ ಗಳಿಸಿ ನೀ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡುಣುತಿದ್ದೆಯಾ, ಮರುಳೆ?” ಎಂದವರು ಜೀವನು ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಷ್ಟೇ. “ಸಂತೋಷದಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಭಜಿಸು ನಿಶ್ಚಿಂತ ಪುರಂದರವತಲನ” ಎಂಬಂತೆ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಈಶಾಧೀನವು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆನಂದದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು “ಕೊಡುವ ಕರ್ತ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತಿರೆ ಬಿಡು ಬಿಡು ಚಿಂತೆಯನು” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಸರಸಿಜಾಕ್ಷ ತನ್ನ ಸೇರಿದ ಜನರನು ಬಿಡನಣ್ಣ” ಎಂದು ಅಭಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಒಲ್ಲೆನೆಂದರೆ ಬಿಡದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾದೀತು? “....ನೃಣಾಂ ಸರ್ವೇ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಾಃ ಸದಾ ಸಂಸೃತಿಹೇತವಃ ತ ಏವ ಆತ್ಮನಿಶಾಶಾಯ ಕಲ್ಪಂತೇ ಕಲ್ಪಿತಾಃ ಪರೇ” (ಜೀವರು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ಯದೃಸಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೇ ಕಾರಣ ಅದರೂ ಅವೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜಾರೂಪವೆಂದು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುವು) ಎಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಹರಿಯ ಕರುಣೆಗೆ ಸಾಧನರಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹರಿದಾಸ-ವರ್ಯರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಹೇಸಿಕೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಶಾಲೇಶ ಮಾಡವ್ವಂಗೆ ಈಸಬೇಕು, ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು” ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಸುಖಗಳು ಇವನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮವಿಮುಖನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುವು.

ಆದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ಮೋಸಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಸಾರಿಸಾರಿ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನಪಾದರೂ ಎಂತಹುದೆಂಬುದನ್ನು ದಾಸರಾಯರ ಸರಸಸರಳವಾದ ದೇವರನಾಮಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. “ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಾಃ ಗುರವಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಇಷ್ಟಂ ದೈವಂ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಃ| ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸಂತು ಮೇ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ” ಆವಾವ ಮರುಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಸ್ವೋತ್ತಮರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪರಿಯಂತ ಗುರುಗಳೆಂದೂ ಇಷ್ಟದೈವವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪರಮೇಷ್ಟನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿನಾರಾಯಣನೆಂದೂ ಭಜಿಸುವ ಜ್ಞಾನವಿರಲಿ. ಅಂದರೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಮತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೇ ಸುಜೀವಿಯು ಅಶಿಸುವನಲ್ಲವೇ! ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರವರು “ಹನುಮ ಭೀಮ ಮಧ್ವಮುನಿಯ ನೆನೆದು ಬದುಕಿರೋ” ಇದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಬೇಡ, ಮನೋಭೀಷ್ಟವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಅವರು ಕೊಡಬಲ್ಲರು. (“ವಿಷ್ಣುರ್ಹಿ ದಾತಾ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ವಾಯುಶ್ಚ ತದನುಜ್ಞಯಾ” ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಿಯೂ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡುವ ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ “ಕವಿತಾವಾಕ್ಯವಲ್ಲವಿದು.....ಭವಬಂಧನವ ಬಿಡಿಸುವ, ನಮ್ಮ ಕಾವ, ಪುರಂದರವಿಠಲನ ದಾಸ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಜೀವೋತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆ-ಮಾತಾದ ಚಿಕ್ಕನಾಮದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ, ಪಂಚಭೇದ, ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹರಿಸಮೋತ್ತಮನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಸತ್ಯ ಜಗತ್ತಿದು, ಪಂಚಭೇದವು ನಿತ್ಯ, ಶ್ರೀಗೋವಿಂದನ ಕೃತ್ಯವರಿತು ತಾರತಮ್ಯದಿ ಕೃಷ್ಣನದಿಕೆಂದು ಸಾರಿರೆ” ಮೋಕ್ಷವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನವೇ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿಯೇ ಸಕಲ ಶಾಸಗಳ್ಳೂ ಹೊರಟಿವೆ. “ವಿಷ್ಣೋಸ್ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ಏವ ಸರ್ವಾಗಮಾನಾಂ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ” ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಗುಣಗಣಗಳಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹಾಗೆ ತಿಳಿದರೇಯೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಬೇಕಾದರೆ. “ನ ತಾದೃಶೀ ಪ್ರೀತಿರೀಡ್ಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾತರಿ ಯಾದೃಶೀ ಸ್ಯಾತ್” ಗುಣಗಣಮಂಡಿತನಾಗಿರುವುದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹಿರಿಮೆ. ಇದೇ ಜ್ಞಾನವೇ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕದ್ದು ಏನು ತಿಳಿದರೂ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ. “ಏತದ್ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಸ್ಯಾಃ ಕೃತಕೃತ್ಯಶ್ಚ” ಎಂಬ ಭಗವದ್ವಚನವೂ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಹರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದವನು ಜಗದ್ಭಿನ್ನನಾಗಿರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ! ಆದ್ದರಿಂದ ಜಡದಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನನೋ ಹಾಗೆ ಜೀತನಜಾಲದಿಂದಲೂ ಹರಿ ಭಿನ್ನನಾಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವರ ಅಭೇದವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವೂ ಅಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವೂ ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ದಾಸರಾಯರು ಮೂರು ನುಡಿಗಳುಳ್ಳ ಮುದ್ದುನಾಮದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಎರಡೂ ಒಂದಾಗದು ಎಂದೆಂದಿಗು ರಂಗ” ಇದಕ್ಕೆ “ಸ್ವಾಸುಪರ್ಣ” ಶ್ರುತಿಯನ್ನೇ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಯುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು

ಒಂದೇ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿಹವು

ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ ಫಲಗಳನುಂಬುದು ಮ—

ತ್ತೊಂದು ಫಲಗಳನುಣ್ಣುದು ರಂಗ

ಒಂದೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಫಲ ಭೋಕ್ತೃ ಒಬ್ಬನಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕರ್ಮಫಲಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಎಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಹಲವು ಕೊಂಬೆಗೆ ಒಂದು ಹಾರಿತು, ಒಂದು

ಹಲವು ಕೊಂಬೆಗೆ ಹಾರಲಿರಿಯದು.

ಹಲವನೆಲ್ಲ ಒಂದು ಬಲ್ಲದು, ಒಂದು

ಹಲವನೆಲ್ಲವನರಿಯದು ರಂಗ

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವನು ಪರಮಾತ್ಮನಾದರೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವನು ಜೀವ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನಾದರೆ ಜೀವನು ಅಪ್ಪಜ್ಞ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಅಪ್ಪಜ್ಞತ್ವಗಳಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರ ಐಕ್ಯವು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನೂರೆಂಟು ಕೊಂಬೆಗೆ ಹಾರಿತು ಅದು

ಹಾರಿ ಮೇಲಕ್ಕೇ ಮೀರಿತು

ಮೀರಿ ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿಮ್ಮನು

ಸೇರಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿತು ರಂಗ

ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಜೀವನು ಇನ್ನು ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇರಿ ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಅಂದಮೇಲೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಪರಮಾತ್ಮನಾದರೆ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು ಜೀವನು. ಹೀಗೆ ಜೀವನು ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಜೀವನಿಗೂ ಐಕ್ಯವೆಲ್ಲಿ ಬಂತು? ಇದರಿಂದ “ಈಶ್ವರೋಹಂ ಸೋಹಂ” ಎಂಬ ಉಪಾಸನೆಗಳು ಅಸುರಉಪಾಸನೆಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೇ ದಾಸರಾಯರು ಪಾಮರರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. “ಕರವ ಮುಗಿದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ” ಎಂಬ ನಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ ಉಭಯಭಿನ್ನನೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಸದ್ಜ್ಞಾನ. ಇಂತಹ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಸಾರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯು ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಿವರಿಸುವ ಈ ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಲಲಿತವಾಗಿ

ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಹೃದಯನಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು.
 ಪಾದಸಖ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜಾನುಜಂಘ ಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಊರುಕಟಿಪರಿಪೂರ್ಣ ನಾಭಿಕುಕ್ಷಿಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಉರಕಂಠಪರಿಪೂರ್ಣ ಅಂಬುಜಮುಖಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಶಿರೋಬಾಹುಪರಿಪೂರ್ಣ ಶಿರೋರುಹಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಸರ್ವಾಂಗಪರಿಪೂರ್ಣ ಪುರಂದರವಿಠಲಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಕೇವಲ ಅವಯವ ಮಾತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣಗಳೆಂದಲ್ಲಿ.

ಅನಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅನಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ
 ಶ್ರೀವಲ್ಲಭ ಪರಿಪೂರ್ಣ, ಭೂವಲ್ಲಭ ಪರಿಪೂರ್ಣ
 ಸಕಲಲೋಕದೊಳೊಬ್ಬನೆ ಪುರಂದರವಿಠಲನು ಪೂರ್ಣ
 ಅವನ ಒಂದೊಂದು ಅವಯವವೂ ಸರ್ವತ್ರಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬುದನ್ನು
 ಶ್ರುತಿಯ ಕನ್ನಡಾನುವಾದದಿಂದಲೇ ದಾಸವರ್ಯರು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ.
 ವಿಶ್ವತೋಮುಖನಾಗಿ ವಿಶ್ವತೋ ಬಾಹುವಾಗಿ
 ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುವಾಗಿ ಪುರಂದರವಿಠಲನು
 ತಾನಿಹ ಕಾಣಿರೋ

ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಓದಿದಕೂಡಲೇ “ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ ವಿಶ್ವತೋ
 ಮುಖೋ, ವಿಶ್ವತೋ ಬಾಹುರುತ ವಿಶ್ವತಸ್ಪಾತ್” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು
 ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರದು. ಹೀಗೆ ಪರಮಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ
 ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂದೇಶ
 ವೇನೆಂದು ನೋಡೋಣ. “ನವರತ್ನಗಳು ಕಂಡ ಕಂಡ ತಾವಿಲುಂಟೆ?
 ನವವಿಧ ಭಕುತಿಗಳು ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲುಂಟೆ? ದೇವ ನಿನ್ನ ಭಕುತಿ ಕಂಡರೆ
 ಚಾರದು ಕಲಿತರೆ ಬಾರದು ಪುರಂದರವಿಠಲ ನಿನ್ನ ದಯವಾಗದನಕ”
 ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಜ್ಞಾನಗಳು ಬರುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಯೂ
 ಹರಿಪ್ರಸಾದಲಭ್ಯವೆಂದು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ
 ಶ್ರವಣವು ಅತಿಮುಖ್ಯ. ಅದೇ ಮೊದಲನೆಯದು. ಶ್ರವಣವಿಲ್ಲದೆ
 ಹರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಬಂತು?

ಹರಿಕಥಾ ಶ್ರವಣಮಾಡೋ....

ಪಥ ವೈಕುಂತಕಿದು ನೋಡೋ

ಶ್ರವಣವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ. ಎಷ್ಟೇ ಸಲಕರಣೆಗಳಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಂಪ್ರೀತನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು

ಕೇಳನೋ ಹರಿ ತಾಳನೋ

ತಾಳಮೇಳಗಳಿದ್ದು ಪ್ರೇಮನಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ

ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಗಾನ ಸಲಕರಣೆಗಳಿದ್ದರೂ ಡಂಭಕದ ಕೂಗಾಟವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯು ಉಕ್ಕಿಬಂದು

ಅಡಿಗಡಿಗಾನಂದಬಾಷ್ಪ ಪುಳಕದಿಂದ

ನುಡಿನುಡಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯೆನ್ನುತ

ದೃಢಭಕ್ತರನು ಕೂಡಿ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಸಾಡಿ

ಕಡೆಗೆ ಪುರಂದರವಿಠಲನೆಂದರೆ ಕೇಳ್ವ

ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶವಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಶೆಯೇನು ಬಂತು? ಪರಿಪೂರ್ಣನಲ್ಲವೇ ಅವನು! ಆದ್ದರಿಂದಲೇ “ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ” ಎಂದು ಏನಾದರೂ ಕೊಡಿ, ಅದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ “ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ” ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಧ್ಯಾನದ ರೀತಿಯನ್ನಾದರೂ ಅವರು ತಿಳಿಸದೆ ಇಲ್ಲ. “ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ನೋಡೋ ಹರಿಯು, ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದಲಿ ನೋಡೋ ಮೂಜಗದೊರೆಯ” ಧ್ಯಾನವು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅನಂದದಾಯಕವೆಂದು

ಎನೆಹಾಕದೆ ಮೇಲೆ ನೋಡು—ಮುಂದೆ

ತವಕದಿಂದಲಿ ವಾಯುಬಂಧನ ಮಾಡು

ಸವಿದು ನಾದವ ಪಾನಮಾಡು ಅಲ್ಲಿ

ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಲಿ ನಲಿನಲಿದಾಡು

ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಶವಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದಾದರೆ

ತನ್ನ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳೂ ಹರಿಯುಧೀನವೆಂದು ಜೀವನು ತಿಳಿಯುವನಲ್ಲವೇ! ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಹರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸದೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸೊಡಂಬಡದು. ಆಗ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಹರಿಸೇವೆಗೆಂದು, ಹರಿಸೇವೆಯೆಂದು ಅವನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವನು. ಅದನ್ನೇ ದಾಸರಾಯರು “ಸಕಲವೆಲ್ಲವು ಹರಿಯ ಸೇವೆಯೆನ್ನಿ” ಎಂದು ಅತಿಮುಲಭವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. “ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನುವ ನೀರೊಳಗದ್ದಿ ಫಲವೇನು?” ಎಂದು ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೆ ಆಗುವ ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಬಿತ್ತರಿಸದೆ ಇಲ್ಲ. “ಇಲ್ಲಿಂಥಾ ಸುಖಗಳುಂಟೋ ಅಲ್ಲಿಂಥಾ ಸುಖಗಳುಂಟು—ದುಃಖಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸುಖ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುನಃ—ನಾಶವುಂಟು; ದಿನಕೊಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಾದಂಥ ಸುಖವಾಗಿ ನಾಶವಿಲ್ಲದ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಸುಖವನನುಭವಿಸುತ್ತ ಕ್ರಮದಿ ತಿರುಗುವರು ಆದೋಳಿಕ ಭಕ್ತಚಾಮರ ಸದಾ ಪೀತಾಂಬರ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತ” ಇಂಥ ಮೋಕ್ಷವು ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ಬೇಡ? ಆದರೆ ಅದು ಸುಮ್ಮನೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದಿಷ್ಟೇ. “ಇಂಥಾ ಸುಖವು ಬೇಕಾದರೆ ನೀಚವೃತ್ತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಪರಲೋಕಸುಖವೀವ ಪುರಂದರ-ವಿಠಲನ ಭಜಿಸು ಜೀವ.”

ಈ ಸುಖವು ಬೇಡವೆಂದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವರಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ದಾಸರಾಯರೂ ಅವರಿಗಾಗಿ ಜನ್ಮವತ್ತೆಲ್ಲ.

ಉಗಾಭೋಗ

ಕುಲಿಶವ ನಂಬಿದ ನರಗೆ ಶೈಲದ ಭಯ ಉಂಟೆ
ಜಲದ ನೆಲೆ ಬಲ್ಲವಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಚಿಂತೆಯೆ?
ಭಲದಂಕವಿಜಯವಿಠಲನ ಚರಣ ವಿ.
ರಲು ಕಾನರಾರಿಂದಿನ್ಯಾಕೆ ಮರುಗುವೆ ಪ್ರಾಣಿ

“ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ”

“ತಿಳಕೊ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೇ”

ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥವಾಚಾರ್ಯರವರ ಸಾ ಕ್ಷಾ ಚೈ ಷ್ಯ ರಾ ದ
ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಚಿಸಿದ ದೇವರ-
ನಾಮವಿದು. ಹೊಸವರ್ಷ (ಶ್ರೀಮತ್ ಖರಸಂವತ್ಸರ)ದ ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ,
ಶ್ರೀಗಳವರ ದಿವ್ಯಸಂದೇಶರೂಪವಾದ ಪದವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ದಿವ್ಯವಾಕ್ಸರಣಿ, ಆ ಕಾಲದ ಮಾತಿನಭಂಗಿ
ಇವುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಹೊಸವರ್ಷದ
ಹೊಸತಿಂಗಳ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ದೊರೆತ ಈ ನಾಮದಲ್ಲಿನ
ಉಪದೇಶವಾಕ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ
ಕಲಿಸಿ, ಸನಾತನಸ್ವಾಮಿಯು ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯನ್ನು
ತೋರಿಸಲಿ! ಹೃದಯಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಸಲಿ! ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ
ಯುಂಟಾಗಲಿ! ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯೊಂದೇ ಈ
ಬಾರಿಯ ಸಂಪಾದಕೀಯ—ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹದಿನೈದು
ನುಡಿಗಳ ತಾಪ್ತರ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.
ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೀರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಹೆಜ್ಜೆ
ಯಿಟ್ಟವರು ಈ ಮಹನೀಯ ಯತಿವರೇಣ್ಯರು.

ರಾಗ ಮಾಯಾಮಾಳವಗೌಳ ಝಂಪತಾಳ

ತಿಳಕೊ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೆ | ಮರುಳೆ | ತಿಳಕೊ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನೆ ಪ.

ತಿಳಕೊ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀ | ಅಳಕೋ ಪೋದಾಯುಷ್ಯ
ಕಳಕೋ ದುಷ್ಯರ್ಮವನ್ನು | ವಿಷಯದಿಂ

ಸೆಳಕೋ ಯಿಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು | ಸ್ವಲ್ಪಾರು
ಗಳಿಸಿಕೋ ಜ್ಞಾನವನ್ನು | ಮರುಳೆ

ಅ.ಪ.

ಅಹರನಿದ್ರಾ ಸಂಗ ಮಹದಾದಿಕ್ಯಮಿಕೇಟ-
ಸಹವಾಸ ದುರ್ಯೋನಿಗೂ | ಇದ್ದದ್ದು
ಬಹುಶ ತಂದುಕೊ ಮನಸಿಗೂ | ಅಷ್ಟೇವೆ
ಸುಹಿತವೆಂಬೇವೆ ನಿನಗೂ | ಈ ಮಾತು
ಏಹಿತವಲ್ಲವೋ ಎಂದಿಗೂ | ಮರುಳೆ

೧

ಸಾದರದಿ ಜನರಿಂದ ಅಹುದೆನಿಸಿಕೊಂಬುವುದು
ಸಾಧಾರಣಲ್ಲೆಂದಿಗೂ | ಚಿತ್ತೈಸಿ
ಮೋದದಲಿ ಚರಿಸೋ ಯಿಂದೂ | ಕೃಷಿವೋಷ್ಯ-
ವಾದ ವೃಷಭಾದಿಗಿಂದೂ | ಈ ಧರ್ಮ
ಸಾಧಿಸದೆ ಪ್ರಾಪ್ಯವೇನೋ | ಮರುಳೆ

೨

ಸೋತು ನಡೆದ್ದಾಂಗಿ ಬಹುಮಾತುಗಳ ಚಾತುರ್ಯ
ನೀತಿವಾದದಲಿ ಧೈರ್ಯ | ಮೋದಲಾದ
ನೀತಿಯನು ನಡಿಸೋ ಪಿರಿಯ-ಜನರ ಬಹು-
ಪ್ರೀತಿಯನು ಪಡಿಸೋ ಚರಿಯ | ಹಾಸ್ಯಗಾ-
ರಾತ ಮಾಡುವುದನಯ | ಮರುಳೆ

೩

ಧನವ ದೊರಕಿಸಿ ದಿವ್ಯ | ಮನೆಮಾಳ್ಗಳನೆ ರಚಿಸಿ
ದಿನದಿನಕೆ ಪೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ | ನಾಲ್ವರೊಳು
ಘನವಂತನೆಂದೆನಿಸುತ | ಇದ್ದದ್ದು
ಖನಗ ವೇಶ್ಯಾದಿಸಹಿತ | ಅಂತ್ಯಜಗೆ
ಕೊನೆಜಾತಿಗಲ್ಲ | ನೀತಿ | ಮರುಳೆ

೪

ಮಿ೦ ವಸನಾಶನದ| ಸಾರಸುಖವನ್ನು ತನಗನು—

ಸಾರಿ ಜನರ ಕೂಡಿ| ನಿರ್ಭಯದಿ

ಬಾರಿಬಾರಿಯಲಿ ರೂಢಿ—ಯೊಳಗಿದ್ದ

ಘೋರಯಾತ್ರಿಗಳ ಮಾಡಿ| ಸಂಚರಿಸ

ಭೈರಾಗಿಗಣವ ನೋಡಿ| ಮರುಳೆ

೫

ಅವಗಹನಸ್ನಾನವನು| ವಿಹಿತ ಜಪಸತ್ಕರ್ಮ

ಹವಿರನ್ನ ಭೋಜನವನು| ಮಾಡುತ್ತ

ತ್ರಿವಿಧಜನಸಮ್ಮತಿಯನು| ಬಡಿಸಿ ಮ—

ತ್ತವರಿಂದ ಹಣವ ನೀನು| ಗಳಿಸಲಾ—

ಕವಿಗೇಯ ಮೆಚ್ಚೊನೇನೋ| ಮರುಳೆ

೬

ದಾಸನೆಂದೆನಿಸಿ ಧನದಾಸೆಯಿಂದಲಿ ಸರ್ವ

ದೇಶದೇಶಗಳ ಚರಿಸಿ| ಮುಡುಸಿರುವ

ಕಾಸುಗಳ ಸಂಪಾದಿಸಿ| ನಿಜತನುವ ಸ—

ತಿಸುತಾಪ್ತರ ಪೋಷಿಸಿ| ಯಿದ್ದರೆ

ಘಾಸಿಯಮನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುವುದೇನೋ ಮರುಳೆ

೭

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಲಿತು| ಕಡಿಗ್ಗೆಚ್ಚುತನ*ವಾಕ್ಯತಿಯ

ಕೊಚ್ಚುತ್ತ ಜನರಿಗ್ಗೇಳಿ| ದೃಗ್ಗೋಷ

ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸೂಳೀ| ಸೋಗಿನೊಳು

ತುಚ್ಛದಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ| ಯಿದ್ದರೆಮ

ಕಿಚ್ಚಿಗಿಕ್ಕನೆ ನೋಡು ಖೋಡೀ| ಮರುಳೆ

೮

ಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನ್ಯಾಯಾದಿಗಳನೋದಿ

ಮುದ್ದುಭಾಷಣಗಳಿಂದ್ಲಿ ಸಭೆಯೊಳಗೆ

ಗಿದ್ದು ವಾದಿಗಳ ವೃಂದ್ಲಿ ದೂರ ಪ್ರ—